kaulio gulėjo geležinis kriauninis peilis, o tarp kairiojo žastikaulio ir šonkaulių – du smarkiai sunykę žiedai. Vienas jų žalvarinis, uždaras, su praplatinta priekine dalimi, puošta duobutėmis. Kitas – balto metalo, uždaras, praplatinta priekine dalimi, greičiausiai su įrėžtais ženklais (pseudosignentinis). Ant vieno iš žiedų išlikęs audinio fragmentas – galimas daiktas, jie buvo suvynioti į audinį ir įdėti kaip papildoma įkapė. Žiedai datuojami XVI a. antrąja puse – XVII a.

Po kapu 3 dar buvo aptiktas akmeninis galąstuvas. Jis greičiausiai buvo kapo 6 įkapė – šis kapas dalinai suardytas kasant kapą 3.

Toks tankus laidojimas Varnių senkapiuose susidarė todėl, kad miestelio gyventojai tris šimtus metų buvo laidojami gamtos kliūčių apribotoje nedidelėje teritorijoje. Pagal rastas įkapes ir krikščioniškos tradicijos kapų orientaciją, 2001 m. ištirti kapai priskiriami vėlyvajam senkapių etapui – XVI–XVII a.

VARNIAI CEMETERY

In September of 2001 the archaeological survey was carried out in the territory of the Varniai cemetery. The total area of 53.2 m^2 was investigated. The larger part of the investigated area contained detritus of late periods, only in the area of 4 m^2 6 graves were found. One dead body was buried with burial items, such as an iron hanging knife and two rings enclosed as an additional burial item. Beside these finds, a whetstone was found from the destroyed grave. The investigated graves are dated to the 16th–17th centuries.

NAUGARDĖLIO IR ŠILMIKIŲ SENKAPIAI

Ernestas VASILIAUSKAS

Naugardėlio senkapis (buv. Nr. AV 182) yra Žagarės sen., kelio Žagarė–Naujoji Akmenė kairėje pusėje. Nuo Žagarės nutolęs į V apie 5–7 km, yra nebeeksploatuojamo karjero (priklauso AB „Joniškio statyba“ (1976 m. projektas)) teritorijoje. Kalva, kur yra senkapis, P–Š kryptimi yra 20x40 m dydžio viršuje ir 50x75 m apačioje.

Rytinėje kalvos pusėje eina keliukas. Keli metrai nuo jo yra vandens telkinys, suformuotas eksploatuojant karjerą. Senkapis yra labai nukentėjęs eksploatuojant karjerą – R nuolaidžiame šlaite mėtosi žmonių kaulai, plytos, keramika, gyvūnų kaulai.

Duomenų apie sukauptus archeologinius radinius muziejuose nėra.

Siekiant nustatyti šio senkapio išlikimo laipsnį ir chronologiją, 2001 m. liepos 10 d. buvo vykdyti archeologiniai žvalgymai (JIKM) – metalo ieškikliu patikrintas R šlaitas – 15x20 m dydžio plotas PV–ŠR kryptimi, prie pat keliuko. Žvalgytame plote buvo aptikti archeologiniai radiniai: moneta (Lietuvos 1559 m. pusgrašis), 13 žalvarinių uždarų žiedų, iltis-amuletas (?).

Žiedai skirstomi į keturias grupes: juostiniai (2 vnt.); paplatinta ovalo formos priekine dalimi, kurios dekoruotos brūkš-

neliais (7 vnt.); paplatinta apskritimo formos priekine dalimi, kuri dekoruota „tinklelio“ ornamentu (2 vnt.); paplatinta priekine dalimi, kuri dekoruota tinklelio ornamentu (2 vnt.).

Naugardėlio senkapis, pagal surinktą archeologinę medžiagą, datuojamas XVI–XVII a.

Šilmikių (Lepšių) senkapis (buv. Nr. AR 238) yra teritorijoje tarp nebeegzistuojančių Lepšių, Žmirklių, Šilmikių kaimų (Joniškio r., Rudiškių sen.). Senkapis kartais įvardijamas 3 žodžiais – pagal minėtų kaimų pavadinimus, nuo Rudiškių kaimo nutolęs apie 7–9 km į P. Jis šiuo metu yra karjero, kurį dabar eksploatuoja „Joniškio melioracija“, pakraštyje, ant kalvelės.

Kalvelė Š–P kryptimi yra 80–90 m ilgio ir V–R kryptimi – 10–40 m pločio. Ji siaurėja Š kryptimi. Ant kalvelės stovi medinis kryžius su 1992 m. data. P nukastame kalvos šlaite (aukštis 2–10 m) mėtosi išplauti žmonių kaulai.

Literatūroje šis senkapis datuojamas VIII–XVI a., vadinamas Žvyrynu (*Lietuvos TSR kultūros paminklų sąrašas,* V., 1973, p. 114). JIKM iš šio senkapio yra saugoma moneta – XVII a. pradžios Zigmanto Vazos Rygos šilingas (JIKM GEK Nr. 9077).

2001 m. liepos 10 d. JIKM atliko archeologinius žvalgymus. Nukastame P kalvos šlaite metalo ieškikliu patikrintas 20x5 m plotas.

Žvalgytoje vietoje ant paviršiaus mėtėsi žmonių kaulai, XX a. šiukšlės, rasta ir archeologinių radinių: moneta (1570 m. Lietuvos dvidenaris) bei geležinio kriauninio peiliuko liekanos.

Senkapis, pagal surinktus archeologinius radinius, datuojamas XVI–XVII a.

Remiantis tyrinėjimų išvadomis, Naugardėlio ir Šilmikių (Lepšių) senkapius siūloma įtraukti į saugomų archeologijos paminklų sąrašus. Juose tikslinga atlikti platesnius archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus, siekiant nustatyti šių paminklų išlikimo būklę.

NAUGARDĖLIS AND ŠILMIKIAI CEMETERY

The Naugardėlis cemetery is in the Žagarė ward in the S-N direction. Its size is 20x40 m on the top and 50x75 m at the foot of the hill. The archaeological survey was carried out in order to determine the degree of preservation and chronology of the cemetery.

In the surveyed area some archaeological finds were collected, such as a coin (a halfpenny of Lithuania of 1559), 13 bronze close rings, a fang – amulet (?).

Basing on the collected archaeological material, the Naugardėlis cemetery is dated to the 16th–17th centuries.

The Šilmikiai (Lepšiai) cemetery is in the territory between the no longer existing villages of Lepšiai, Žmirkliai, Šilmikiai (Joniškis district, Rudiškiai ward), on edge of the quarry, on a small hill.

At 2001 07 10 IMHC carried out archaeological surveys during which some archaeological finds were collected, such as a coin (a two-denarius of Lithuania of 1570) and remnants of an iron small hanging knife.

According to the collected archaeological finds, the cemetery is dated to the 16th–17th centuries.